

Hepoluhta, Pekka

Ruovesi landscape – artist essays 2016

Väri

Väri on aina ollut maalaamiseni lähtökohta. Aluksi toimin opintojeni innoittamana abstraktina värimaalarina; syvennyin kuvapinnan lainalaisuuksiin. Kiinnostuin kuitenkin suoran havainnon käyttämisestä maalauksen lähtökohtana; draama kolmiulotteisen maailman ja kaksiulotteisen kuvapinnan välillä innosti. Reagoin mielelläni maiseman nopeasti muuttuvaan valoon; toisaalta nautin näennäisen yksinkertaisen asetelman lisääntyvästä monimutkaisuudesta katseeni pitkittyessä.

Maalatessani haluan kokea mahdollisimman paljon vapautta ja riippumattomuutta. Vaikka katseeseeni vaikuttavat kaikki näkemäni kuvat ja esimerkiksi tieto väreistä ja värien näkemisen fysiologiasta, toivoisin pystyväni unohtamaan ainakin kaikki näkemäni maalaukset asettuessani kohtaamaan maiseman. Se ei tietenkään täysin onnistu; uskon ilmaisuvälineen historian ilmenevän jollain tavoin kaikissa maalareissa.

Minulle eri maalaustekniikat vaikuttavat paljon kuvan sisältöön. Eri tavoin käyttäytyvät väriaineet houkuttelevat myös näkemään eri tavoin. Käytän eniten öljyvärejä. Ne muuttavat väriään verraten vähän kuivuessaan ja sopeutuvat hyvin sekä nopeisiin, että hitaisiin maalaustekniikkoihin. Hyvillä öljyväreillä eri pigmenttien ominaislaadut tulevat esiin.

En pyri varsinaisesti keksimään aiheeseen mitään, mutten myöskään koe velvoitetta taltioida kohdetta. Ajattelen lähinnä asettumista kohteen ääreen ja tunnistamaan katseeni, sillä hetkellä poimimia impulsseja. Kuvan hierarkia koostuu yhtä lailla mielialastani kuin näkemistäni asioista sen hetken valossa. Haluan maalauksellani ehdottaa katsojalle: ”Voisitko nähdä näin”.

Valo muuttuu koko ajan. Katseen pitkittyessä kohteen väri muuttuu. Katse risteilee näkymässä eri polkuja, ja kokemus väristä elää...

Colour

Colour as such has always been the basis of my painting. Due to the nature of my studies, I started up as an abstract colourist, concentrating on the general laws of a painting.

Nevertheless, I became interested in using direct observation as a starting point for painting; I was fascinated by the drama between the three-dimensional world and the two-dimensional work. I like to react to the rapidly changing light in the landscape. On the other hand, a simple view's complexity unfolds as I spend more time with it.

When painting I want to feel as free as possible. Although I am affected by all the images I have seen as well as, for example, the knowledge of colour and the physiology of colour vision, I try to forget all the paintings I have seen when I face the landscape. Of course, this is not completely possible as the history of the medium is always with us.

Different painting techniques have a great effect on the content of the picture. Also, pigments that behave in different ways seduce one to see differently. I use mostly oil colours. They change relatively little as they dry and they are easily adaptable to both fast and slow painting techniques. High quality oil paints carry the very nature of pigments themselves.

I am not especially trying to add anything to the subject, but on the other hand it's not my responsibility to be exactly true to it. I mostly think of getting at the subject and recognising the impulses my gaze receives from it. The hierarchy of the painting reflects my mood and the things the light situation of that certain moments brings up. I want my paintings to suggest to the spectator, 'Could you see it in this way?'

Light changes constantly. As the gaze is prolonged, the colour of the object changes. The gaze crosses various paths in the view, and the experience of colour is alive...

Ruoveden maisema -näyttely Emil Cedercreutzin museossa 8.10.2019 – 12.1.2020

Materiaalisuus, maisemallisuus ja maalaaminen

<https://www.harjavalta.fi/wp-content/uploads/2020/04/Materiaalisuus-maisemallisuus-maalaaminen-2019.pdf>

Maalarin maisema

Ajattelen oman kolmiulotteisessa
maailmassa lepäävän katseeni
ilmaisemista kuvapinnassa.

Pekka Hepoluhta

Ehdotus katsojalle: voisitko nähdä näin? Tässä tarkoitan hierarkialla toisaalta aikajärjestyistä, kuinka tietyt kontrastit ja asiat tulevat esiin nopeammin kuin toiset. Toisaalta kiinnostavuus luo myös oman järjestyksensä; haluan ehkä saada näkyväksi jonkun hiljaisen, lähes huomaamattoman asian.

Usein hakiessani sopivaa maalauspaikkaa tietyn levottomuuden ja odotuksen vallassa huomaan etsiväni jotain heti kiinnostavaa kohdetta. Se saattaa helpottaa työn aloittamista, mutta muuttuu taakaksi työn edetessä. Jos en etsi kohdetta vaan vietän rauhassa aikaa, lähes sattumanvarainen paikka voi tulla hiljalleen yhä houkuttelevammaksi ja maalaaminen on pakotonta.

En etsi ihannemaisemaa. Jokin näkymä tietyllä hetkellä, tietyssä valossa, tuntuu vain oikealta vastineelta mielentilaan. Ymmärrän, että maalari voi etsiä täydellistä maisemaa.

Seikkailevassa elämässämme on paljon toiveita ja myös paljon pelkoa menettämisestä. Voi tuntua inhimillisesti helpottavalta pysäyttää kaikki muuttumattomaan tilaan. Riittävän kaunis näkymä voi antaa illuusion jostain niin täydellisestä ja valmiista, ettei sen tarvitse muuttua.

Katsellessani maisemamaalausta huomaan ensin reagoivani kysymykseen, tuntuuko teos uskottavalta. Jos maalauksen vaikutelmassa korostuu taitavuus, työ on varmasti etäännytynyt uskottavuudesta. Oivallan, että voimme samanaikaisesti olla sekä taitojemme että taitamattomuutemme vankeja. Pieni herpaantuminen ja henkinen laiskuus saa astumaan kohti tuttua.

Jos juutun yksityiskohtiin, teos ei toteuta itseään; se voi näyttää luettelolta nähtyjä ihmisiä, esineitä, kasveja, pilviä... En koe näkeväni maalausta vaan kuvitettuja ajatuksia.

Haluan maalausta katsoessani aistia tekijän läsnäolon. Taiteilija saattaa kuitenkin oman ajattelunsa ja luokittelunsa voimalla etäännyä ympäristöstään ja lisätä omaa erillisyyttään. Tällöin teos voi taantua yleisiä asioita esitteleväksi.

Toisinaan kuitenkin hyvin hapuileva ja kömpelö maalaus, josta en voi paljoakaan järjellä tunnistaa, saattaa yllättäen olla uskottava ja koskettava.

Uskottavuus maalausta katsoessa merkitsee minulle mahdollisuutta eläytyä tekijän katseeseen. Jos näin ei käy, huomaan tarkastelevani työtä viileämmin.

Kuvapinta

Kuvapinnassa myllertää valmiiksi voimia, jotka ovat seurausta sen rajallisesta luonteesta. Tyhjä maalaus pohja voi tekijän silmissä olla latautunut suurella määrällä jakosuhteita, harmonioita sekä erilaisia konventioita asetella nähtyä ja ilmaista tilallisuutta. Uskon eri maalareilla olevan erilaiset kokemukset siitä, mitä kuvapinta heille on: peili, ikkuna, välitila, itsenäinen objekti...

Väri

Meidän ei tarvitse olla kiinnostuneita väreistä ja silti reagoimme herkästi valon muuttuessa vähänkin tavallisuudesta poikkeavaksi, tai huomaamme jonkin pinnan heijastavan väriä yllättävällä tavalla.

Pelkkä kahden tietyn värisävyn pinta-alasuhte voi saada aikaan tunnereaktion ja palauttaa mieleemme vanhoja muistoja.

Maalarilla on käytössään suhteellisen niukka väri- ja valööriskaala verrattuna näköaistimuksen efektiivisyyteen.

Siitä huolimatta väriaineet, niiden käyttäytyminen ja luonne-erot luovat oman kiehtovan

maailmansa. Peittävät ja kuultavat, monimutkaiset ja yksinkertaiset (vai ajattelemmeko likaiset ja puhtaat), heikot ja voimakkaat väriaineet antavat ehtymättömästi keinoja ilmaisuun.

Valmiissa maalauksessa on nähtävissä, miten tekijä on kokenut värin työskennellessään.

Useille maalareille valöörimaailma tuntuu olevan keskeinen. Se antaa työlle lujan ja kompaktin oloisen rakenteen. Voimakaskin väri alistuu helposti vahvaan piirustukseen ja suostuu säestäjäksi.

Väri-ilmaisusta lähtevät taiteilijat hakevat ilmaisunsa jostain välimaastosta pyrkien seuraamaan havaitsemiaan värisuhteita tai tunnustellen sisäisempää värimaailmaansa.

Ihmissilmä on äärimmäisen mukautuvainen erilaisiin valo-olosuhteisiin. Kun siirrymme tilasta toiseen, koemme valon värilliset muutokset voimakkaina, mutta hetken kuluttua valo tuntuu jo lähes neutraalilta. Pystymme tunnistamaan niin sanotun paikallisvärin hyvin erilaisissa valaistuksissa – fysiologisesti värinäkökykymme näyttää kehittyneen enemmän säilyttämään meidät hengissä liikenteessä kuin taltioimaan koko vaikutelmaa ollessamme tietyille hetkelle ominaisessa värillisyydessä.

Aloitteleva maalari saattaa turhautua lähtiessään ulos taltioimaan sinistä hetkeä. Nähty väri ei suostukaan pysymään liikkumatta paikallaan.

On jännittävää huomata, kuinka kohteen tutkiminen maalaamalla on yhtä lailla oman katseen tutkimista.

Meillä on heikot välineet värin tarkkaan muistamiseen. Emme voi vain vilkaista värillistä esinettä ja lähteä ostamaan täsmälleen saman sävyistä maalia.

Mielestäni havaintomaalaus toimintana helpottaa värien muistamista. Sävyjen sekoittaminen omista tutuista väriaineista tuo motorisen muistin avuksi.

Paikka, jossa olen maalannut, palautuu yllättävän läsnä olevana mieleen myöhemmin. Voin kokea mielekkääksi maalaamisen olosuhteissa, joissa en kykene näkemään työtä, jota olen tekemässä.

Seuraavana päivänä jo tehty maalaus ei välttämättä vastaa näkemääni juurikaan, mutta motorinen muisti auttaa korjaamaan työn, koska olen jo kertaalleen luullut hakeneeni toivomani värit.

Tarkkaillessani jotain näkymää kohtaan loputtoman monimuotoisuuden. Kiinnittäessäni huomioni johonkin yksityiskohtaan tai valitessani mahdollisimman yksinkertaisen aiheen huomaan jälleen tarkkailevani jotain muuttuvaa ja loputtoman monimutkaista. Siksi sama näkymä vastaa jokaisen maalarin katseeseen eri tavalla, samoin kuin jokaisen maalarin jokaiseen mielentilaan. Voimme maalatessamme laajeta ympäristöömme tai antaa näkemämme tulla osaksi itseämme.

Mikä sitten on etäisyytemme maisemaan?

Ajattellessamme maisemaa mieleemme tulee jokin meistä irrallaan oleva näkymä. Haluan todeta maiseman alkavan silmistäni; mitään etäisyyttä ei ole. Puihin, taloihin ja ihmisiin – niin sanottuihin kohteisiin – saattaa olla välimatkaa. Taivas ja ilmakehä ovat kuitenkin kiinni minussa. Valo kohtaa ja ympäröi minut kuten kaiken muunkin. Olen yksi mahdollinen piste, joka luonnehtii ympäristöä ja suhdettaan siihen, vaikka maalaamalla.

Istuessani tässä voin tarkastella ympäristöäni. Edessäni on pöytä ja paperi ja kädessäni kynä. Ikkunasta näen puun liikkuvia lehtiä. Käteni liikkuu paperilla.